

Fuglesangs sin historie i utdrag fra
«Bedrifter som var med og bygde Oslo»
skrevet av Kjell Veivåg, utgitt av Enerhaugen,
Grenland og Tøyen historielag.
www.egt-historielag.no

(71) G.R. Fuglesangs Sønner AS – Fuglesangs Limited AS - Fuglesangs AS

Dette er en spennende historie om en familie som gjennom mer enn 150 år har utviklet to helt forskjellige bedrifter, begge preget av innovasjon og offensiv forretningsdrift.

Historien begynner i 1869 da Richard Fuglesang får kjøpt en fabrikk som produserte fyllmateriale av bomull m.m.

I 1903 får bedriften navnet G.R. Fuglesangs sønner AS.

I 1916 ble Fuglesangs Limited AS etablert. Nå er det brødrene Georg Richard Fuglesang og J. Jacob Fuglesang (1875 – 1954) som eier 50% hver av bedriften, og det er J. Jacob Fuglesang som blir daglig leder. Hovedvirksomheten er salg av bomull samt salg av stålbelegger, stålplater m.m. til grossister, industri og skipsverft.

I 1957 blir firma delt. Richard Fuglesang blir eneier av G.R. Fuglesangs Sønner AS, som i årene deretter konsentrerer seg om Ajungilak-produkter. Denne virksomheten er seinere solgt ut av landet.

Georg Richard Fay Fuglesang som er sønn til Georg Richard Fuglesang, blir samtidig eneier og daglig leder av Fuglesangs Limited AS. Her ble det satset på salg av stål, pumpesystemer og andre industriprodukter. Denne virksomheten går i dag for fullt hos Fuglesangs AS og datterbedriften FSubsea AS (Fuglesangs Subsea). Selskapene er en del av G.R. Fuglesangs Sønner AS som fortsatt er i familien Fuglesangs eie.

Chr. Krohgs gate 16. Det var i 1855 at det hele begynte. Da startet Jacob Michael Breien en fabrikk ved Akerselva for produksjon av fyllmateriale basert på bomull og ull. Dette var et pionerprosjekt, Ingen hadde tidligere drevet industriell produksjon av slikt materiale. Breien hadde suksess og leverte etter hvert tepper, puter, dyner og fyllmateriale til møbelstopp og til produksjon av klær.

Fabrikkbygningen ved Akerselva. Maleri utlånt av Fuglesangs. Foto: Karin Arnesen

I 1869, da virksomheten hadde 10 ansatte, solgte Breien fabrikk til Richard Fuglesang. Nå ble det ytterligere fart i virksomheten. Fuglesang begynte også med produksjon av byggeisolasjon og i 1890 kom de første soveposene på markedet. Soveposer skulle vise seg å bli et av fabrikkens viktigste produkter i de neste 100-årene.

Bilde tatt fra Hausmanns bro mot Vaterlands bro. På gavlveggen til høyre skimtes navnet G.R. Fuglesangs. Ca. 1900.
Foto: Marthinius Skøien. Eier: Nasjonalbiblioteket.

Richard Fuglesang fikk et problem å hanskkes med da fabrikken ble utsatt for en stor brann på slutten av 1800-tallet. Men produksjonen kom raskt i gang igjen og nå ble driften effektivisert ved at det ble installert nye «symaskiner». De ble brukt til å sy stikninger som holdt vatten på plass i tepper og dyner. Fabrikken brukte hovedsakelig bomull som råvare, men i en periode før første verdenskrig ble det også tatt i bruk «bananvatt» som ble importert fra Kanariøyene.

Einar Gerhardsen (1897-1987) har i sin bok «Unge år» fortalt om at han en kort tid etter konfirmasjonen fikk jobb på fabrikken som en slags lagerarbeider om formiddagen og visergutt om kvelden. Lønna var 14 kr uka og arbeidstida fra kl. 06.00 til kl. 18.00. Lagerarbeidet bestod i å pakke vattplater og vatt-tepper. Det som skulle innenbys, ble buntet sammen i store pledd. Sendingene som skulle med båt eller jernbane ble presset i et presseapparat og deretter sydd sammen i strie. «Det hendte også at vi måtte sortere filler – alminnelig klesfiller og gamle striefiller. Støvskyen stod da så tett at det var vanskelig å se. De som arbeidet inne i fabrikken hadde det slik hele dagen... Det var egentlig påbud om å bruke støvmasker, men

maskene ble hengende ubrukt med maskinene og støve ned.»

Lønn og lønnskrav

Tekstilindustrien var gjennom mange år en lavtlønssektor, særlig gjaldt dette for de kvinnelige arbeiderne. Etter hvert som arbeidstakerne ble bedre organisert kom det mange større og mindre konflikter ved tekstilfabrikkene landet over med bakgrunn i krav om høyere lønn. I 1904 hadde fabrikkformannen en månedslønn på 125 kroner, mens renseriarbeideren (som jobbet med rensing av bomullen før dynene ble sydd) tjente 60 kr og fargeriarbeideren 66 kr Dette var typiske mannsyrker. Syerskene er ikke nevnt. I 1908 var det nettopp arbeiderskene som krevde bedre lønn og de oppnådde en avtale som ga dem en begynnerlønn på kr 1,20 pr dag. Lønna kunne seinere økes til kr 1,50 pr. dag. Overtid var pålagt, med et tillegg på kr 0,20. Dette var så absolutt en forbedring, men fortsatt tjente de kvinnelige arbeidstakerne under halvparten av det mennene gjorde. Slik var det også i resten av tekstilindustrien.

(71) G.R. Fuglesangs Sønner AS – Ajungilak

I 1947 ble det bygd en ny, moderne fabrikk med en grunnflate på over 3000 m², som gav plass til flere sy- og kardemaskiner. I 1960 åpnet enda en fabrikk, denne gangen på Hønefoss, og i 1963 kjøpte selskapet en gammel ullfabrikk for å bearbeide dun og fjær. Dette var det første skrittet inn i produksjon av dun-soveposer. I 1970 ble hele produksjonen flyttet til Hønefoss og en fabrikk på 4500 m². Det nye hovedkontoret ble komplettert med et stort lager i 1973. På Hønefoss tok også bedriften en strategisk beslutning. Heretter skulle man satse stort på produksjon av soveposer og sengetøy. Ajungilak i Norge og internasjonalt ble i perioden 1970 til 1996 ledet av Richard Fuglesang, som da tok over etter sin far med samme navn.

Ajungilak AS – Inn på verdensmarkedet

Det fortelles av det var Fridtjof Nansen som rundt 1890 overbeviste Georg Fuglesang om at soveposer var et produkt å satse på. Siden den gang har produktutviklingen pågått mer eller mindre kontinuerlig.

Rundt 1960 begynte man å eksportere soveposer til Sverige, Tyskland og England. Eksporten gikk via firmaet Helly Hansen, som allerede hadde en posisjon i det internasjonale markedet. I 1973 etablerte selskapet sin første avdeling i England, kalt «Snuggledown». Det var fra starten av et distribusjonsselskap, men i 1979 ble det også satt i gang et eget produksjonsanlegg i Milton Keynes (UK). I 1980 var merkenavnet på soveposene, *Ajungilak*, blitt så anerkjent at selskapet også byttet navn til Ajungilak A/S. Samtidig ble det etablert en tysk avdeling i Hamburg. På 1990-tallet ble virksomheten ytterligere utvidet gjennom oppkjøp av Nordiska Fjäder AG i Malmö i Sverige, et selskap som både tilførte fagkunnskap og markedsandeler.

Styreleder Han Peter Fuglesang i G.R. Fuglesangs AS med en modell av den doble soveposen Twin som kunne leveres med og uten skillevegg noe som vakte oppmerksomhet da den ble lansert. Foto: Karin Arnesen

Slutt for produksjon i Norge

Selv om Ajungilak hadde en sterk posisjon i markedet, fikk selskapet merke problemene med å produsere i høykostland som Norge, Sverige og England. I 1999 ble fabrikken på Hønefoss og de andre europeiske produksjonsanleggene lagt ned og produksjonen ble flyttet til Kina. Her ble det reist en ny fabrikk som helt og fullt bygde på de konsepter som var utviklet av den norske forsknings- og utviklingsavdelingen.

Polfarerer Børge Ousland med sin Ajungilak-sovepose mellom Hans Peter Fuglesang til venstre og Alexander Fuglesang til høyre. Foto/Eier: privat

Selskapet blir solgt

Sommeren 2001 ble Ajungilak kjøpt opp av det sveitsiske konsernet Swiss Mammut Sports Group Ltd. Mammut tilhører Conzetta Holding og er et verdensledende varemerke innen friluftsliv og fjellklatring. Mammut overførte gradvis Ajungilaks avdelinger for markedsføring, innkjøp og forskning og utvikling til hovedkvarteret i Seon, samtidig som markedsføringsaktiviteten ble kraftig forsterket. I dag kan soveposene kjøpes over hele verden. Varemerket er stadig Ajungilak, men i dag er ikke dette lengre et norsk produkt.

(71) Fuglesangs Ltd. AS – Fuglesangs AS

I 1965 blir Fuglesangs Ltd. AS en hovedleverandør av stålplater til Aker-gruppen. I siste halvdel av 60-årene og begynnelsen av 70-årene formidler selskapet salg på mer enn 70 000 tonn stål pr. år.

I 1971 er det lederskifte i selskapet. Hans Peter Fuglesang overtar som daglig leder og utvider produktspeskeret med andre tekniske produkter rettet mot offshore og industri. Fuglesangs Ltd. AS starter arbeidet med å utvikle en ny stål kvalitet (Statoil Grade 1) for offshore installasjoner. Arbeidet ferdiggjøres i 1979 med Statoil, Aker Engineering, Fabrique de Fer og University of Gent som samarbeidspartnere. I 1979 kommer den første store offshore-kontrakten med leveranse av stålplater til Gullfaks A-plattformen. Senere følger Gullfaks B og C, Sleipner, Snorre med flere. På 1980-tallet rettes virksomheten inn mot tetningsteknikk. Dette innebærer hovedsakelig salg av Chesterton mekaniske tetninger, pakninger og beleggingsprodukter. Etter hvert utvider også firma med salg og service av pumper og pumpeystem.

I 1993 flytter bedriften fra Chr. Krohgs gate 16, til Nedre Skøyen vei 11 i Oslo. Det er også dette året at firma mottar den belgiske Mercurius-prisen av HM prins Philip av Belgia for sitt arbeid for å øke belgisk eksport av offshore-stål til Norge og andre land i Europa. I 2003 kjøper og innfusjonerer Fuglesangs Ltd. AS pumpefirmaet Pumpe & Maskinteknikk

AS. I 2009 er tiden inne til å etablere et heleid datterselskap i Glasgow i Storbritannia, Fuglesangs UK Ltd. Dette firma var i gang frem til 2019 da man valgte å samle all virksomhet i Norge.

2012 forandres bedriftens navn til Fuglesangs AS. Virksomheten er nå et konsern med flere selskaper og G. R. Fuglesang AS beholdes som navn på moderselskapet. Nå tar Alexander Fuglesang over som daglig leder i selskapet

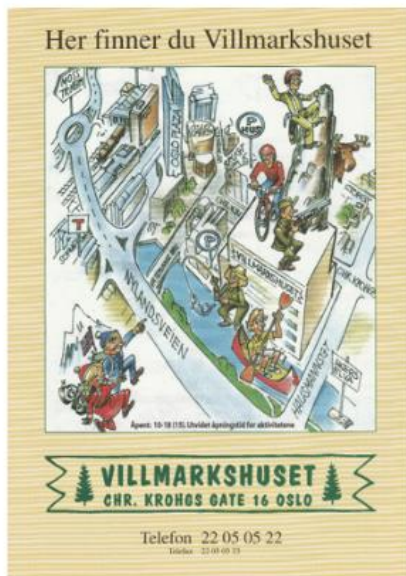
2013 Fuglesangs AS utfisjonerer selskapet Fuglesangs Subsea AS. Det nye selskapet konsentrerer seg om å levere pumpeystemer til det sterkt voksende subseamarkedet og får navnet FSubsea AS.

I 2022 styrker firmaet sitt engasjement når det gjelder pumper, tetningsteknikk og service og tar over Eriksens Pumpeservice i Skien. Fuglesangs Tech tar over ansvar for smøremidler, belegg og ILMRO løsninger.

I 2025 har et nytt datterselskap, Flocean lansert et prosjekt på Mongstad i Alver kommune der man vil produsere drikkevann på 500 meters dyp i fjorden. Her planlegger man å bygge verdens første avsaltingsanlegg på dypvann. Dette kan bety en revolusjon når det gjelder å sørge for drikkevann til områder i verden som er rammet av tørke.

Fabrikken i Chr. Krohgs gate 16, ca. 1935. Fotograf ukjent. Eier: Oslo Museum. Her kom senere «Vilmarkshuset». I dag ligger «Akerselva Arena» på denne plassen

Brosjyre for Villmarkshuset, Chr. Krohgs gate 16, ca. 1990

Villmarkshuset

På tomten i Chr. Krohgs gate 16, sto det opprinnelig et flott våningshus fra 1700-tallet. Da Fuglesang bygget ny fabrikk i 1933, ble dette huset satt opp igjen på Folkemuseet. Etter at Fuglesang på 90-tallet flyttet virksomheten, måtte man finne en

anvendelse for bygget. Det ble til *Villmarkshuset* som gjennom mange år var en nærmest ikonisk butikk for alle likte å ferdes i naturen. Butikken hadde også en rekke tilbud om aktiviteter, f.eks. kunne bedrifter o.a. leie store kanoer som kunne brukes til firmaturer langs Akerselva ut i Oslofjorden. I dag er fabrikkbygget erstattet av Akerselva Atrium i 12 etasjer med store, fargerike glassflater som lener seg ut over Akerselva. Bygget som stod ferdig i 2006, er tegnet av arkitekt Peter Pran. Fabrikkbygget ble ikke revet uten protester. Mange mente at funksisbygningen var et viktig eksempel på den byggestilen som preget Oslo på 1930-tallet og samtidig var bygget en påminning om industrien langs nedre del av Akerselva.

Fuglesangs AS holder i dag til Caspar Storms vei 21 på Alnabru. Det er stadig et norsk firma med en sterk posisjon innenfor sine markedsområder.